

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ภายใน โดยได้กำหนดในหมวดที่ 6 มาตรฐาน 47 วรรคแรกว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและวิธีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก โรงเรียนทุกแห่งต้องนำสาระที่กล่าวไว้ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพโดยกำหนดหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน (วิชัย ดันศิริ, 2553, หน้า 52-53)

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและ 8) การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (ครรรชิต วงศ์แต่้ม, 2557, หน้า 2)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติการหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร คือ คุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา

สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน การดำเนินงานจะประสบความสำเร็จย่อมต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทุกๆ ฝ่าย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการประกันคุณภาพภายในทั้งกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ช่วยทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตระหนักและรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 2; คำเหมือน บุญพะมณี, 2555, หน้า 86-91)

จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พบว่ามีปัญหา คือ บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและวิธีในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ขาดความร่วมมือและความตระหนักในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและบุคลากรมีภาระงาน ความรับผิดชอบมากเกินไป ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหาร เอกสารความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศติดตาม การรายงานผลการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ บุคลากรกลัวการประเมิน และการจัดทำข้อมูล สารสนเทศไม่เป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมประสงค์ ยมมะนา (2553, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน พบว่า บุคลากรของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหาร ขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนน้อย 3) ด้านการตรวจสอบและการประเมิน พบว่า กรรมการที่แต่งตั้งขึ้น มีความหลากหลาย ทำให้ผลการตรวจสอบไม่มีมาตรฐาน และพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ผู้ประเมินบางส่วนขาดกัลยาณมิตรใน

การประเมิน เช่น การตรวจประเมินขาดความจริงใจ มีความลำเอียงและ 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ขาดการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พบว่า เกิดปัญหาในการแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายใน ขาดการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอย่างจริงจัง บุคลากรไม่ได้รับการอบรม หัวหน้าประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอนขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยแต่ละคนจะปฏิบัติตามความเข้าใจของตนเอง และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการประเมินผล ด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มีปัญหาไม่มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำประกันคุณภาพ ขาดการนิเทศติดตามและขาดแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนและไม่มีกิจกรรมการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสม ด้านการรายงาน บุคลากรไม่มีทักษะในการเขียนรายงาน ขาดการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ไม่มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานเป็นลายลักษณ์อักษรและขาดการมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กิตติรัตน์ เบ้าลี, 2557, หน้า 3-4)

จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน พบว่า ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและผู้รับผิดชอบแค่คนเดียวหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่มีการทำงานร่วมกันของครูทุกคนในโรงเรียน ครูที่ไม่ได้รับผิดชอบจึงไม่ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเท่าที่ควร การดำเนินงานมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอกับความต้องการ และการเขียนรายงานส่งต่อหน่วยงานต้นสังกัดล่าช้า เนื่องจากภาระหน้าที่ของครูมีมาก อีกทั้งสภาพการติดต่อสื่อสารการประสานงานระหว่างเขตพื้นที่กับสถานศึกษาไม่ค่อยสะดวก โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ไกลจากตัวเมือง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, 2559, หน้า 3)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวเห็นได้ว่า ถ้ามีรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งกับนักเรียนและบุคคลในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อยกระดับการประกัน

คุณภาพภายในโรงเรียนให้สูงขึ้นและทำให้ครูทุกคนให้ความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่น

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการดำเนินงานเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) การทำงานเป็นทีม 3) ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและ 4) การกำหนดผู้รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

1.2 ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมการ 2) ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินการ 3) ขั้นตอนการร่วมดำเนินการตามแผน 4) ขั้นตอนการร่วมตรวจสอบประเมินผล 5) ขั้นตอนการร่วมนำ

ผลการประเมินมาปรับปรุงงานและ 6) ขั้นการร่วมรายงานผล

1.4 ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) คุณภาพนักเรียน 2) คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและ 3) คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561 จำนวนเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 45 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,207 คน รวมทั้งหมด จำนวน 2,297 คน (ข้อมูลจากงานสารสนเทศกลุ่มนโยบายและแผน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ จำนวน 327 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จาก 31 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 31 คน และครูผู้สอน จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

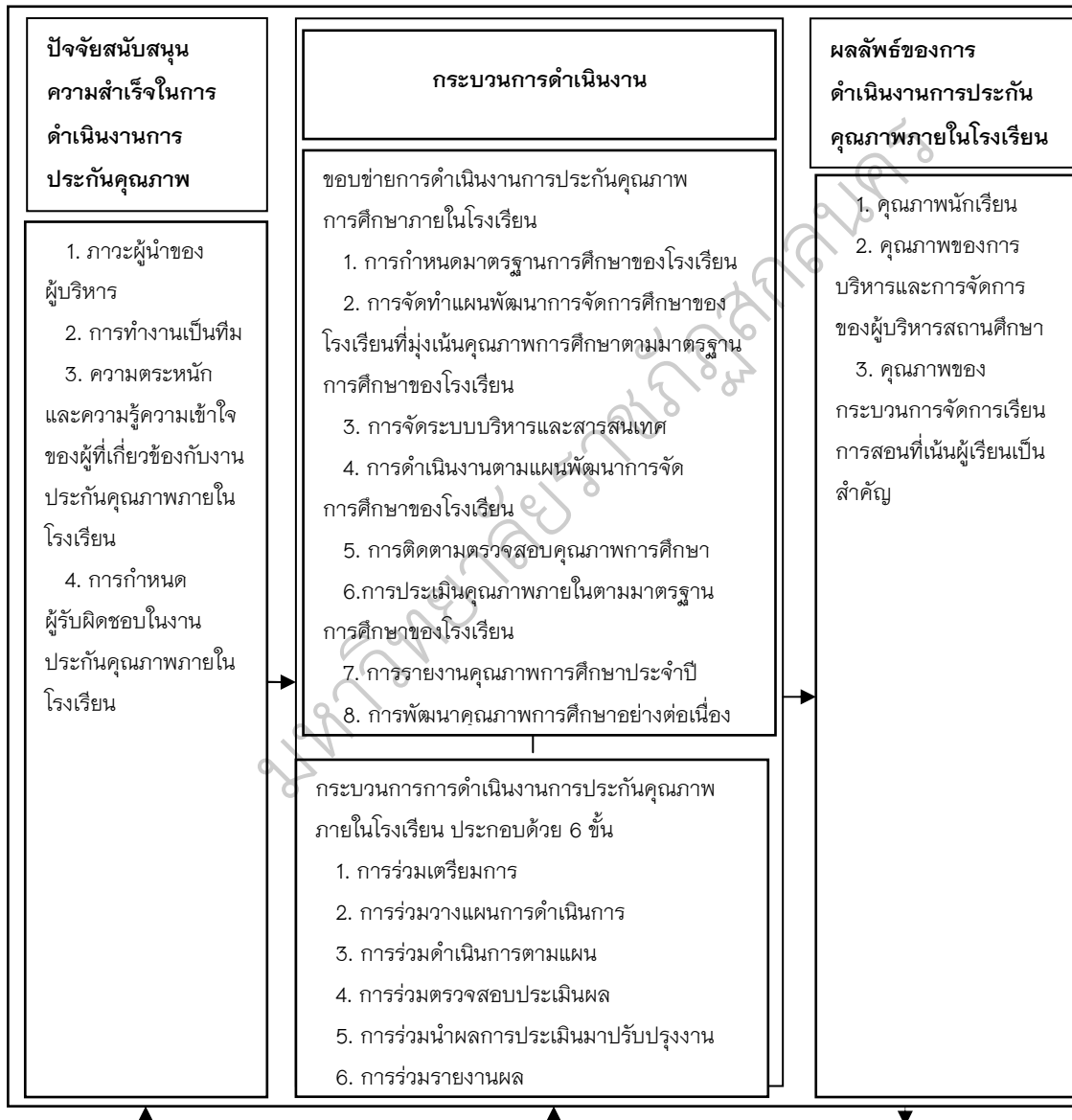
1.1 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ศึกษาจากแนวคิดและผลการวิจัยของ วารุณี บำรุงสวัสดิ์ (2553, หน้า 10); พัทธานันท์ อรรถชัย (2555, หน้า 60-61); กิตติรัตน์ เบ้าลี (2557, หน้า 48); และ ลำพูน หมายสุข (2557, หน้า 7) ประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การทำงานเป็นทีม 3) ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและ 4) การกำหนดผู้รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

1.2 ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ยึดตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จากแนวคิดและผลการวิจัยของ วิรุฬรัตน์ วาริวัณนิช (2554, หน้า 17); พร้อมรัตน์ สกุลมณีฤทธิ์ (2555, หน้า 5-6); รัตนิกร แสงงาม (2556, หน้า 5); กิตติรัตน์ เบ้าลี (2557, หน้า 48); นารี โมงปราณีต (2557, หน้า 6-7); พัทธานันท์ อรรถชัย (2557, หน้า 13-14); และเอื้องฟ้า บัวชุม (2557, หน้า 29-30) ประกอบด้วย 6 ชั้น ประกอบด้วย 1) ชั้นการร่วมเตรียมการ 2) ชั้นการร่วมวางแผนการดำเนินการ 3) ชั้นการร่วมดำเนินการตามแผน 4) ชั้นการร่วมตรวจสอบประเมินผล 5) ชั้นการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและ 6) ชั้นการร่วมรายงานผล

1.4 ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จากแนวคิดและผลการวิจัยของ พิณีจ นาทองห่อ (2554, หน้า 6); ปราโมศ อิศโร

(2554, หน้า 14); พันธกิจการณ์ จันท์สว่าง (2554, บทคัดย่อ); ทิษัมพร ยศสมบัติ (2557, หน้า 4); สุพัชรกานต์ หมายกล้า (2557, หน้า 47); สุพิชญา กลั่นนุรักษ์ (2559, หน้า 37) และสำนักทดสอบทางการศึกษา (2559, หน้า 2) ประกอบด้วย 3 ด้าน ประกอบด้วย
 1) คุณภาพนักเรียน 2) คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจคำศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากบุคคลทั่วไป

2. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง โครงสร้างความคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง สภาพหรือสถานการณ์ที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย

2.1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ พฤติกรรมการแสดงออกถึงความเป็นผู้บริหาร โดยเป็นผู้ดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคลากรทั้งภายในและนอกโรงเรียนด้วยความเชื่อมั่น ไว้วางใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานประกันคุณภาพภายในบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน เช่น การวางแผน การตัดสินใจ ปรึกษาหารือและร่วมรับผิดชอบ

2.1.3 ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความรู้สึกที่ดีต่องานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เช่น การประชุม การศึกษาดูงาน การอบรมและการจัดนิทรรศการ

2.1.4 การกำหนดผู้รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยกำหนดบทบาทให้ตรงกับความสามารถของแต่ละคน เพื่อให้ทำหน้าที่ประสานงาน

กำกับ ติดตาม การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในระยะเวลาที่กำหนดไว้

2.2 ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ขอบเขตในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือแนวปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน โดยกำหนดเอกลักษณ์ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งยึดคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาไว้ล่วงหน้า โดยมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานที่มีเป้าหมายตรงกัน

2.2.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดเก็บ ข้อมูล สารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สามารถนำข้อมูล มาใช้ได้อย่างรวดเร็วตามความต้องการของหน่วยงาน

2.2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนของโรงเรียน โดยมีการกำกับติดตามและนิเทศกิจกรรม ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การใช้วิธีการหรือเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเทียบกับมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ ซึ่งกระทำโดยบุคลากรภายในโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หมายถึง การสรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานประจำปีที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

2.2.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของครูทุกคน ประกอบด้วย

2.3.1 ขั้นการร่วมเตรียมการ คือ การเตรียมความพร้อมของคณะครู และการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถ ประกอบด้วย 1) สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน 2) แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) จัดเตรียมงบประมาณในการดำเนินงาน 4) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและ 5) กำหนดระยะเวลาในการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.3.2 ขั้นการร่วมวางแผนการดำเนินการ หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงานในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไว้ล่วงหน้า เช่น กำหนดระยะเวลา การกำหนดงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.3.3 ขั้นการร่วมดำเนินการตามแผน หมายถึง การลงมือดำเนินงานร่วมกันของทุกฝ่ายตามแผนที่ได้วางไว้ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำ ให้การส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากร กับคณะดำเนินงาน และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน

2.3.4 ขั้นการร่วมตรวจสอบประเมินผล หมายถึง การร่วมตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ทั้งการประเมินด้วยตนเองและประเมินโดยหน่วยงานต้นสังกัด

2.3.5 ขั้นการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน หมายถึง การนำผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมาวิเคราะห์ หาจุดเด่น จุดด้อยและ

สังเคราะห์ ตลอดจนหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนต่อไป

2.3.6 ชั้นการร่วมรายงานผล หมายถึง การจัดทำรายงานผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในรอบปีการศึกษา เสนอต่อผู้บริหาร คณะครู หน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

2.4 ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

2.4.1 คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4.2 คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหาร สถานศึกษา หมายถึง คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหาร คือ กลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารเป็นแกนนำในการดำเนินงาน คอยสนับสนุน ส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินงานให้เกิดความสะดวก และเปิดโอกาสให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา

2.4.3 คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียนมากที่สุดและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน

4. หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2561

5. ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

6. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 23

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 หมายถึง หน่วยงานที่
กำกับโรงเรียนมัธยมศึกษา 45 โรงเรียน ใน 18 อำเภอในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย
อำเภอเมือง อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอเต่างอย อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพธิ์นาแก
อำเภอภูพาน อำเภอกุดบาก อำเภอพรรณานิคม อำเภอพังโคน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอ
สว่างแดนดิน อำเภอส่องดาว อำเภอนิคมน้ำร้อน อำเภอดงหลวง อำเภออากาศอำนวย
อำเภอบ้านม่วง อำเภอคำตากล้าและอำเภอเจริญศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร